



Megjelenik e lap mindennap,
pénteket kivéve.

Előfizetési ár:
Helyben egész szünetnyire 4 frt. 50 kr.
Vidékre " " 5 " — "
Helyben egy óra 1 " oszt. ért.

Mindennemű hirdetések elfogad-
tatnak: kétszer hasábozott sorért
5 újkr., ismétléseknél 3 újkr.
Kincstári díj minden hirdetéstől 80 újkr.

A szinköltő és szünetművész. *)

A szép művészetek a föld legfinomabb népének derült, mosolygó ege alatt, a görögök ölében születve, csak egy főtörvénnyel bírtak, és ez volt: a szépség! A mi nem volt szép, nemes és jó, ennek végczélja ellen tartották. Minden mesterműveiknek csak egy kinyomatok volt: a szépség.

Műveikben az izlés ez egysége által akarták ők polgártársaikat a szépnek megkedveléséhez szoktatni. Céljuk tehát nyilván nem a volt, hogy csak az érzéket csiklandozzák, hanem az emberi szív és lélekre kívántak hatni. Az által, gondolták, hogy ha a szem szép formákhoz szokik, az izlés vonzódni fog a széphez, és a mint az izlés csak a szépben fogja tetszését találni, úgy a szív is nem fog egyebet szeretni, csak a mi szép, nemes és jó.

Következőleg minden szép művészetek végczélja a szépség, és ez által hatás az emberi szívre. Azonban semmi se szép, csak s mi igaz, és csak az igazság hat az emberi szívre. A mi tehát nem igaz; nem szép, — és a mi nem hat az emberi lélekre; nem igaz.

*) Törédék egy nagyobb munkából.

Igazság tehát a tengely, a mi körül a szép művészetek forognak; igazság a nap, melynek éltető sugára fényt és világot önt a művészet minden tartományaira, és csak az a művész az igazi, ki annak tüzenél melegszik; csak az a virtuoz, csak az a lángész, kinek munkája az igazságot hordja homlokán; minden más kontár.

Ezt a drámai költészetre és szünetművészetre alkalmazva; csak az a költő, csak az a szünetész nagy, a ki igaz.

Dráma az emberi élet rajza, és a szünetművészet az emberi szenvedélyek és esztelenség ábrázolása. Ezek végczélja is tehát az igazság.

Az emberi életet lerajzolni, s az emberi szenvedélyeket és balgaságokat előállítani, annyit tesz, mint az emberi életet ismerni s a szenvedélyek és balgaságok tanulmányával birni. De a kályha mellett és a könyvekből ez ismereteket nem lehet megszerezni.

Nem elég, hogy az életet s a különböző szenvedélyeket felületesen ismerem, de szükség, hogy azok folyamára a legszorosabban figyeljek és azokat minden oldalról, minden tekervényeiben, egész a legfinomabb árnyalatig magamnak megjegyezzem.

Ezért van csak egy könyv mindkét művészre nézve: a világ könyve. Ezt tanulmányozza a költő

és színész, ügyelje meg az embereket és az emberi szívet, tanulmányozza a jellemeket a trontól a kunyhóig, kövesse azokat legtitkosabb redőikbe és akkor adja azt nekünk, a mit látott, mutasson szenvedélyeket és döröszégeket, a mint azok a világban az emberek között, de nem mint könyveiben vagy saját agyában léteznek.

A mi az emberek között és a világban létezik, létezik a természetben is és a mi a természetben létezik: igaz. E szerint természet és igazság egy s következőleg a költő- és színésznek a minden szép és igaz, a természet, nagy, dúsgazdag forrásából kell hogy merítse művészetét.

Azonban a természet kétféle: szép és aljas. Ez utóbbi éppen oly igaz mint az első. Ha tehát csupán az igazság a jelszava a szépművészeteknek, akkor szabad a költő és színművésznek az aljas természetet is színpadra hozni?

Semmi esetre. A színpadnak a jó erkölcs — vagy ha ezzel talán sokat kívántunk — legalább a jó ízlés iskolájának kell lenni, Tehát mind azt, mi a jó ízlést rontja, száműznie kell.

A szép művészetek által az igazságnak kell szívnkre hatni, hogy azáltal magának az igazságnak megkedveléséhez szokjunk. Azonban csak kellemes benyomások által hathat így az igazság lelünkre; ha aljas, undorító benyomások által hat reánk, akkor visszataszítjuk magunktól s a végczél el van veszve és a szépművészetek megszűntek többé azok lenni.

És így a költő és színészre nincs igazság, csak az erkölcsileg igaz, minden, mi ennek ellene van, a színpadról száműzendő, következőleg minden természet is, a mely undorító vagy aljas. Kétes személyek tehát, sikamló kétértelműségek, arczorítások sat. egyaránt lealacsonyítják a költőt és színészt, és a melyik hasonló eszközöket használ: meggyalázza művészetét és megszentelteleníti a művészt isten-asszonyának képszostrát.

Csak a nemes, illedelmes természet jelszava a szépművészeteknek, tehát a színművészetnek is.

A szenvedély legfelsőbb kifejezésének nem szabad sem a költő, sem a színésznel torzítás válnia. Mert ez undort ébreszt, ez pedig nem tetszhetik, ennélfogva lehellen javítania.

De a színpadnak javítania kell. Elég rossz arra nézve, a ki azt nem hiszi, a kinek azt előbb még bé kell bizonyítani.

Mert ha a színpadnak nem kell javítania, ha egyaránt mindegy miként és mivel mulatjuk magunkat, ha megtudunk elégedni azzal, hogy csupán füleink esiklandoztatásának és szemünknek mulató tárgya legyen, akkor nincs méltatlanabb, haszontalanabb foglalkozás, mint a drámai költő és színművészé.

Szerencsa, hogy nem így van! A színműnek minket az emberi élet ábrázolása által az emberi élettel ismertebbé és éppen ezáltal bölcsesbé és jobba bell hogy tegyen. Továbbá a szenvedélyek ábrázolása által saját szenvedélyeinket kell tisztítania, azaz: javítani, vezetni, szelidíteni és helyesen használni tanítani.

Éppen ezért oly nehéz a drámai költő és színész művésze; éppen azért kíván az oly sok erőfeszítést, oly sok tanulmányt, oly sok figyelő szellemet, oly sok finom érzést és oly sok lélekhatlékonyságot. Éppen azért oly könnyen lehetséges, hogy néha a legszerencésebb fej is hamisan ítél, néha helytelenül szemlél, néha kitér, majd átugrik, és éppen azért oly szükséges egy barátságos tanácsadó, egy őszinte megbízott, a ki így szól hozzá: barátom, lévutra jutottál, itt egy szirt van, mit jövőre kerülni kell.

A drámai költőnek gyakran nincs alkalmja darabját előadva látni, nem látja tehát, hogy az a színpadon mennyire hat, avagy nem; némely jelenet, mi szobájában, négy falai között nagyon szépen hat, a színpadon hidegen hagy. Jellemei lehetnek igazak, helyzetei természetesekek, de a színpadra nézve nem azok. Egyetlen oldalugrás — a szenvedélyek egyetlen igen gyors átmenete által — mit szobájában nem vehetett észre — darabját egészen kockáztathatja. A költő rajzolhatott igazán, de nem eléggé kirívólag, nem eléggé szembeütőleg és a hatás elveszett. Itt őt helyre utasítani, kitéréseit megmutatni, rajzának túlegyszerűségét előállítani: a dramaturg feladata.

Igy van a színészszel is. Ő nem láthatja magát. Saját jellemét egészben veve sok igazsággal játszhatta, de egyetlen átugrás, vagy kilépés által — mit jellemének tanulmányozásakor átnézett — többé kevésbé kockáztathatja a sikert.

A költő- és színésznek egyaránt itt a dramaturg kell, hogy nyújtsa a kezét, hogy eltéréseiket lépésről lépésre megmutassa és az igaz útra visszavezesse. A mi a mai világban nagyon szép volna, ha úgy volna.

RIVNYÁK S.

Helybeli események.

Kazinczának, a nagy nyelvreformátornak évszázados ünnepét múlt hó 27-kén ültük meg a városi redőnteremben. Délután 3 órakor fényes ebéd volt ugyanott, hol elmes, s a nemzeti ünnep jelleméhez alkalmazott pohárköszöntések mondatok, s a 140 személyből, csupán férfiakból állott társaság este osztott szét.

A helybeli színház szombaton, october 30-dikán nyitattott meg Kazinczy évszázados ünnepére. Adatott „Anpád ébredése“, Vörösmartyótl, „Hűség próbája“, Kisfaludy Károlytól, s végül Apoteozis a Hölgyfűtar műmelléklete szerint.

Kedden adatott: „Lammermoori Lucia“, nagy opera 3 felvonásban, Donizettitől, a cs. k. katonai zenekarral, mely a Tavalynál minden tekintetben jelesebb.

Ugyan ez estén nyitattott meg a Horváth-házbeli új szaloda Főző József gondos kezelése alatt. Bátoran elmondhatni, hogy Erdélynek ez a legpompásabb vendéglője. Elegans termeivel s készséges szolgálataival.

tával, diszes terítkeivel s ételapjával aligha akad ve-
télytársra. Minden helyiség zsúfolva volt, s képvil-
selve minden osztály, még a szépnemből is. A felső
termekben Pográc, az alsókban Salamon zenetársasá-
ga mulattatá a vendégeket. Sok szerencsét kívánunk
a szalodának, mely nagy és égető szükségét pótol ki-
városunkban. Az érkező idegeneknek bátran ajánlhat-
juk a szalodát; hol vendégszerető fogadtatás és szí-
ves szolgálat vár reájuk. A szobák nagyon méltányos
árak, 3 frittól 50 krig uj pénzben.

Művészi hírek.

Pesti lapok jelentik, hogy László József ur, a
pesti nemzeti színház nyugdíjazott s szakmájában fe-
lejtethetlen színésze Kolozsvárra jött, hogy a színház
vezérletét átvegye. A jelen lapok szerkesztője lévén
jelenleg a kolozsvári színház igazgatója, e hírre meg-
jegyzí, hogy a kolozsvári színház igazgatóságát az
országos színházi bizottmány nyilatkozott szerződés
szerint még két évig köteles vinni, mégpedig a
szerződés pontjainál fogva, a dráma mellett operát
is tartani köteleztetvén, a színház igazga-
tását csak akkor, vagy a mostani igazgató közbe-
eső halálát veheti más által, ha t. i. ez idő előtt a
szerződés pontjainak megfelel. László József urat e-
gyébiránt a mostani igazgató mint művészt és derék
pályatársat határtalanul tisztelvén, a drámai rendezés-
re felkérte s még eddig tőle határozatlan választ,
de egyszer-mászori kisegítésre szíves ígéretet
nyert.

— Tóth Kálmán pályadíjt nyert eredeti drámája
a kolozsvári színpadon a jövő héten adatik elő, mely-
re az előkészületek folyamatosan vannak.

Kreuzer „Granadai éjtitanya“ (Nachtlager
von Granada) című operáját Havi színiigazgató for-
ditja a kolozsvári színpad számára.

Offenbach 1 felvonásos operatője Havi és Pau-
lai által fordítva, szinte előadásra vár. Ezen operács-
ka, mely Páristól kezdve minden tekintélyes színpa-
don nagy tetszéssel fogadtatott; Brassóban a kolozs-
vári társaság által ismételve nagy hatással adatott
először.

— A léleknek, az ész és szívnek mivélése mel-
lett, mennyire szükséges a testi erők és tehetségek
illő kifejése és gyakorlása is, nem szükség e helyt
vitatni. Azért csak azt jelentjük a t. cz. közönségnek,
hogy a gymnastika hosszabb felbeszokasztás után
f. hó 7-kén, hétfőn ismét megnyílik, mégpedig a rom.
kath. lyceum egyik tágas teremében. A tanítást az e
szakban ismert ügyességű Mocsári György ur vá-
lalta magára. A gyakorlati órák a kisebbek számára
d. u. 5—6, a megnötteknek pedig d. u. 6—7 óra kö-
zött lesznek. A részvételi árak szíveskedjenek ma-
gokat a rom. kath. főgymnasium igazgatójánál beje-
lenteni d. e. 11—12 óra között.

— A helybeli színiigazgatónál jelenti magát egy
pinczér. „Mivel szolgálhatok“? kérdi az igazgató.

„En akarok szolgálni, ha bevenne a gyülekezet-
be a többi közé.“ Mi most ön barátom? „Most pin-
czer ifju vagyok, előbb lábbeli segéd voltam.“
„Szép, hát mire érez bajlamot, képességet“? „Hát
szerelmeskedni szeretnék a színpadon.“ „Ugye
— arra nincs szükség, olyanok sokan vannak, ha-
nem hangja van, karban lehetne tán önt használni.“
„Hangom van, hanem arra nem merem magam aján-
lani, oda már ész kell. (Boldogok az együgyűek.)

Érkeztek:

- ^{2/11} Gundhardt Ede, cs. k. kerületi főnök, Mocsról.
Höhn Albert, magánzó, Hidalmásról.
Dézsi Károly, ügyvéd, Dézsről.
Hóri Farkas, ref. lelkész, Győr-Monostorról.
Báthori Dániel, ref. lelkész, Székről.
Jakob Benjamin, ref. lelkész, Hátszegről.
Ballás Dániel, ref. lelkész, Malomról.
Boér Gyula, földbirtokos, Bodonból.
Zobor Pal, földbirtokos, Tordáról.
Lendvai Jozsef, földbirtokos, Tordáról.
Gáll Lajos, földbirtokos, Bagyonból.
Rácz László, földbirtokos, Pojanáról.
Antál Imre, földbirtokos, M.-Körvedről.
- Elutaztak:**
Ózvegy Vass Amália grófné,
Almádi Sámuelné, Szávára.

HIVATALOS.

(1)
N^o 2674.

(1—3)

Árverési hidetmény.

A szamosújvári cs. k. járási hivatal mint bíróság által
ezennel közhírré tétetik, hogy Horváth Benedek folyó hó 9-
dikén 2674 sz m alatt beadott kérelme nyomán, az ő, Veres-
egyházi Moga Juon, Geletzán Petre, Gliga Nikolai, Orbán
Péter, Balog Márton, Vásárhely Dani, Vásárhely Pista és Pnrf
Hosztán elleni adosságos perébe, a végrehajtási árverés, a
megnevezett adósok veresegyházon, 66. 5. 8. 22. 26. 43. 58.
és 67. házzámok alatt fekvő 8 felszabadult jobbágy telkeire
és azokhoz tartozó külső földeire, rételeire, szőlőire és lege-
lőire, melyek a záloglási jegyzőkönyvbe feljegyezve vannak,
és 6826 fra ausztriai értékbe becsültettek, megengedtetett,
és az árverésre a két határidő, az 1859-dik év december 20-
dikán délelőtti 10 órára, és az 1860-dik évi januárius 30-ik
délelőtti 10 órára Veresegyházán a falu házánál tüzeteti ki.

Ezen árveréshez a venni szándékozók azon megjegy-
zéssel hívatnak meg, hogy az árverési feltételeket, mintszin-
lén a záloglási és becslési jegyzőkönyveket addig is ezen tör-
vényszéknel megtekinthetik és abból másolatokat is vehelnek.

A fennírt telkek az első árverésen csak a becslésen,
vagy azon felül, a 2-dikon pedig azon alól is elfognak adatni.

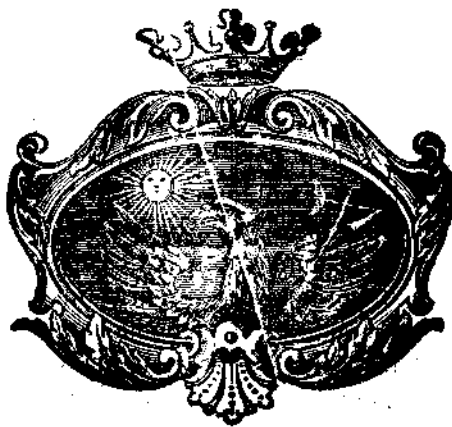
Továbbá mindazok, a kik a fenn megírt telkekre zá-
log, tulajdon vagy akármilyen jogot formálai, vagy formálhatni
gondolják magokat, felszólítainak kövelelősöket az árveré-
sig ide bejelenteni, mert ellenesetbe magok magoknak tulaj-
donítsák, ha ők az árverési összeg elosztásához meg nem
hívatnak, és ha az árverési összeg ki fogna merítetni, kö-
velelősökkel elátásitainak.

A cs. k. j. hivataltól mint bíróságtól.

Szamosújvárt, october 11-kén, 1859.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: HAVI MIHÁLY.

NEMZETI



SZÍNHÁZ.

Felsőbb

engedélyvel.

Kolozsvártt, ma, vasárnap, november 6-kán, 1859.

A fennálló országos színi választmány pártfogása és HAVI MIHÁLY igazgatása alatti dalszintársaság által adatik:

LILLOMFI.

Énekes vígjáték 3 felvonásban. Irta Szigligeti, zenéjét Szerdahelyi.

S z e m é l y z e t :

Szilvai, professor	Simonyi.	Kányai, telegdi korcsmáros	Vadász.
Mariska, gyámleánya	Folinuszné.	Erzsi, leánya	Pataki Róza.
Camilla, ennek nevelőnéje	Alajosné.	Gyuri, pinczér	Mükedvellő.
Lilloomfi, vidéki színész	Komáromi.	Szolgáló	Cser Julcsa.
Szellemfi, sugó	Albisi.	Szomszédasszony	Baranyiné.
Schwarz, gazdag pesti fogadós	Szentkúti.	Urfi	Tótfalusi
Adolf, fia	Alajos.	Legény	Felix.

Több mulató legény, nép.

Történik az első felvonás Kolozsvártt, a második és harmadik Telegden Kányai uram házában.

A mára hirdetett „**Egy kiralyne**” című dráma, holnap bérlet 4-dik számban adatik elő.

Tisztelettel kéretnek azon uraságok, kik páholy- vagy zártszék nyugtáikat jegyért be nem válták, azokat a pénztárnál beváltani.

Helyek ára : Zártszék 70 kr. Földszint 42 kr. Altiszti jegy 21 kr. Karzat 10 kr. osztr. ért.

Kezdeté fél 7 órakor, vége 9-kor.